

**Lakivaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittäviä maksuja koskevaksi lainsäädännöksi**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 21 päivältä lokakuuta 1986 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 145.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Tuomo Rapola ja ylitarkastaja Ahti Penttinen oikeusministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Heikki Euramo valtiovarainministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Raija Isotalo ja ylitarkastaja Raimo Tanner sisäasiainministeriöstä, osastopäällikkö Seppo Kivelä valtiokonttorista, oikeusneuvosmies Veijo Pihlaja Turun raastuvan-oikeudesta, asessori Antero Kankare Helsingin maistraatista, käräjätuomari Tarja Rossi Hyvinkään tuomiokunnasta, apulaisosastopäällikkö Väinö Kiviniitty Suomen Kaupunkiliitosta, puheenjohtaja, nimismies Mikko Paatero Suomen Nimismiesyhdistyksestä, puheenjohtaja, henkikirjoittaja Roy Veistämö Suomen Henkikirjoittajayhdistyksestä ja asianajaja, oikeustieteen lisen-siaatti Ari Soisalo Suomen Asianajajaliitosta.

### Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin toimituskirjoista ja muista toimenpiteistä ryhdyttäisiin perimään suoriteperusteisia maksuja nykyisten leimaveron, lunastuksen ja toimituspalkkion sijasta. Tätä varten ehdotetaan säädettäväksi laki yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista. Samalla muutettaisiin leimaverolakia, lainhuudatus- ja kiinnitysasiain pöytäkirjan yksinkertaistamisesta annettua lakia, maksamismääräyslakia ja eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista annettua lakia.

Uuden lainsäädännön tarkoituksena on yksinkertaistaa maksujen määrääminen, tehdä niiden perusteet selkeiksi sekä mahdollistaa maksujen

perinnässä ja seurannassa tietotekniikan tarjoaman hyödyn hyväksikäyttö. Maksujen suuruus määritettäisiin suoritteen keskimääräisten kokonaiskustannusten perusteella siten, että maksut olisivat samanlaatuisista suoritteista samansuuruisia eli kiinteitä maksuja. Yleisessä alioikeudessa käsiteltävässä riita- ja rikosasiassa maksun tulisi kattaa vähintään 20 prosenttia ja muissa asioissa vähintään 60 prosenttia suoritteen keskimääräisistä kokonaiskustannuksista. Nykyiset vapautukset maksujen suorittamisvelvollisuudesta sisällytettäisiin pääpiirteittäin uuteen järjestelmään. Uudistuksen tarkoituksena ei ole lisätä eikä vähentää tuomioistuinten ja muiden kysymyksessä olevien viranomaisten suoritteista perittävien maksujen kokonaismäärää. Maksujen perusteiden yhdenmukaistaminen vaikuttaisi kuitenkin yksittäisten maksujen suuruuteen.

Esitys liittyy vuoden 1987 valtion tulo- ja menoarvioesitykseen. Uudistus on tarkoitus saat-  
taa voimaan 1 päivänä toukokuuta 1987.

### Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluiden ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

*1. Laki yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista*

3 §. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentin lopusta poistetaan tarpeettomaksi osoittautunut, sulkeisiin merkitty käsite ”tehollisen työajan palkka”.

4 §. Pykälässä säädetään maksujen määräämisestä. Maksujen vähimmäisrajoista on lakitekstis-

sä yksityiskohtaiset säännökset. Enimmäisrajoja koskevaa säännöstä ei sen sijaan ole, vaan hallituksen esityksen kanta ilmenee pykälän yksityiskohtaisista perusteluista. Valiokunta katsoo, että myös enimmäishinnan tulee ilmetä lakitekstistä, ja sen vuoksi ehdottaa pykälän loppuun lisättäväksi lauseen: ”Suoritteen keskimääräisen kokonaiskustannuksen ylittävää maksua ei saa määrätä.”

Tarkoituksena on, että maksujen tarkistamiseen ryhdytään, kun keskimääräiset kokonaiskustannukset ylittävät pykälässä säädetty vähimmäisprosenttirajat. Käytännössä maksujen tarkistaminen tullee esille budjettivalmistelun yhteydessä. Valiokunta hyväksyy tämän järjestelyn huomautuksin, ettei maksuja tule korottaa vuosittain vaan on pyrittävä suhteellisen harvoin tapahtuviin muutoksiin.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että riita-asian luonteisissa hakemusasioissa, joissa kansalaisen on vaikea itse hoitaa asiaansa ja joissa ei yleensä myönnetä maksutonta oikeudenkäyntiä, maksut olisi pidettävä suhteellisen alhaisina.

7 §. Pykälän mukaan muun muassa valtion viranomaiset ja eräät kunnalliset elimet voidaan asetuksella vapauttaa puheena olevan lain nojalla säädettyjen maksujen suorittamisesta.

Valiokunnassa on todettu, että Ahvenanmaan maakunnan itsehallintoviranomaiset suorittavat maakunnassa sellaisia tehtäviä, jotka muualla valtakunnassa kuuluvat valtion viranomaisille.

Tämän vuoksi on perusteltua, että itsehallintoviranomaiset ovat maksuista vapaat samoin kuin valtion viranomaisetkin. Valiokunta ehdottaakin, että pykälässä olevaan viranomaisluetteloon lisätään Ahvenanmaan maakunnan itsehallintoviranomaiset.

8 §. Tarkoituksena on ollut, että pykälän 2 momentin mukaan maksun suorittamisen lainmilyömisestä voitaisiin asetuksella säätää perittäväksi viivästyskorkoa ja perimiskuluja. Valiokunta ehdottaa, että säännökseen lisätään siitä erehdyksessä pois jääneet sanat ”ja perimiskuluja”.

## 2. Laki leimaverolain muuttamisesta

10 §. Valiokunta ehdottaa pykälään sisältyvän Rekisteriotetta koskevan nimikkeen 3 kohtaa muutettavaksi siten, että sanan ”henkikirjoittajan” sijaan tulee sana ”rekisteritoimiston”. Muutos johtuu kaupparekisterilain 1 §:n muuttamisesta annetussa laissa (78/84) tehdystä terminologisesta tarkistuksesta.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että lakiehdotukset n:ot 3—5 hyväksyttäisiin muuttamattomina ja  
että lakiehdotukset n:ot 1 ja 2 hyväksyttäisiin näin kuuluvina:*

## 1.

## Laki

yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävien maksujen perusteista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

### 1 ja 2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

### 3 §

Palkkakustannuksiin lasketaan suoritteen tuottamiseen osallistuneiden eri henkilöstöryhmien tehollisen työajan keskimääräinen palkka (poist.).

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

### 4 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Kiinteän maksun suuruus määrätään siten, että se kattaa yleisessä alioikeudessa käsiteltävissä riita- ja rikosasioissa vähintään 20 prosenttia ja muissa asioissa vähintään 60 prosenttia suoritteen keskimääräisistä kokonaiskustannuksista. Suoritteen keskimääräisen kokonaiskustannuksen ylittävää maksua ei saada määrätä.

### 5 ja 6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

## 7 §

Tämän lain nojalla säädettävien maksujen suorittamisesta voidaan asetuksella vapauttaa valtion viranomaiset, *Abvenanmaan maakunnan itsehallintoviranomaiset*, sosiaali- ja holhousasioita hoitavat kunnalliset viranomaiset sekä vieraan valtion viranomaiset, kansalaiset ja kansainväliset elimet asioissa, joissa vapautus voidaan perustaa Suomea velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen. Myös muutoin voidaan asetuksella säätää vapautus maksuvelvollisuudesta, jos se on oikeudenhoidollisesta syystä erityisen tärkeää.

## 8 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)  
Maksun suorittamisen laiminlyömisestä voidaan asetuksella säätää perittäväksi viivästyskorkea ja *perimiskuluja*. Viivästyskoron ja perimiskulujen sijaan voidaan asetuksella säätää perittäväksi kiinteä viivästysmaksu.

## 9 ja 10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

## 2.

## Laki

## leimaverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan* 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain 10 §:ään sisältyvät *Maksamismääräysilmoitusta jäljennöksineen ja maksamismääräystä ja Pöytäkirjanotetta* koskevat nimikkeet sekä *Todistusta* koskevan nimikkeen 1 ja 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat 9 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (916/83), sekä

*muutetaan* 4 §:ään sisältyvä viides viranomaisten ryhmä, 10 §:ään sisältyvä *Rekisteriotetta* koskevan nimikkeen 3 kohta, 12 §:n 1 momentin 10 kohta sekä 13 §:n 1 momentin johdantolause,

sellaisina kuin ne ovat, 4 §:ään sisältyvä viides viranomaisten ryhmä 14 päivänä joulukuuta 1984 annetussa laissa (870/84), 10 §:ään sisältyvä *Rekisteriotetta* koskevan nimikkeen 3 kohta ja 13 §:n 1 momentin johdantolause mainitussa 9 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa sekä 12 §:n 1 momentin 10 kohta 25 päivänä maaliskuuta 1955 annetussa laissa (135/55), näin kuuluviksi:

## 4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

## 10 §

Seuraavat toimituskirjat tai viranomaiselle esitettyyn asiakirjaan merkityt lupatodistukset, mikäli ne eivät ole leimaverosta vapaat, on 6 ja 8 §:ssä säädetyn leiman sijasta varustettava leimalla seuraavin määrin:

*Rekisteriote:*

3) kaupparekisteristä 50 markkaa sekä *rekisteritoimiston* paikallisviranomaisena pitämästä kaupparekisteriin perustuvasta paikallisluelestosta 50 markkaa;

## 12 ja 13 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1986

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Rehn, varapuheenjohtaja Urpilainen ja jäsenet Almgren, Ar-

ranz, Jansson, Karkinen, Kulhia, Kuoppa, J. Mikkola, Peltari, Petäjäniemi, Siitonen, Särkijärvi, Turpeinen, Tykkyläinen ja Valtonen.

